

STOMATIT DAVOSI PRAFILAKTIKA CHORALARI

Muhammadiyaheva Kamola Furqat qizi

EMU universiteti 1 kurs stomatologiya fakulteti talabasi

komosh2023@gmail.com

Annotatsiya

Mazkur maqolada og‘iz bo‘shlig‘i shilliq qavatining eng keng tarqalgan va ko‘p omilli kasalliklaridan biri-stomatitning kelib chiqish sabablari, klinik ko‘rinishlari hamda ularni bartaraf etishning kompleks yondashuvlari tahlil qilinadi. Tadqiqotda mahalliy va umumiy davolash tamoyillari, xususan, antiseptik ishlov berish, og‘riqni modulyatsiya qilish va regenerativ terapiyaning zamonaviy usullari batafsil yoritilgan. Shuningdek, maqolada stomatitning turli shakllari o‘rtasidagi differensial tashxis masalalari va kasallikning surunkali shaklga o‘tish xavfini kamaytiruvchi profilaktik strategiyalar ilmiy jihatdan asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari ota-onalar, umumiy amaliyot shifokorlari va stomatologlar uchun og‘iz bo‘shlig‘i salomatligini saqlash bo‘yicha muhim amaliy tavsiyalar manbai bo‘lib xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: Stomatit, og‘iz shilliq qavati, antiseptika, og‘riqsizlantirish, epitelizatsiya, og‘iz gigiyenasi, profilaktika, karies, parhez, immunitet.

Kirish

Og‘iz bo‘shlig‘i salomatligi inson umumiy sog‘lig‘ining ajralmas qismi bo‘lib, shilliq qavatda paydo bo‘ladigan turli yaralar, eroziyalar va yallig‘lanish jarayonlari nafaqat mahalliy patologiya, balki butun organizm tizimidagi muvozanat buzilganligidan dalolat beruvchi muhim signaldir. Stomatit kasalligi barcha yosh guruhlarida, ayniqsa bolalar va keksalarda ko‘p uchrab, u virusli, bakterial, zamburug‘li yoki autoimmun omillar ta‘sirida yuzaga keladi. Zamonaviy stomatologiyada ushbu muammoni hal qilish nafaqat klinik simptomlarni vaqtincha bostirish, balki organizmning umumiy qarshiligini oshirish va shilliq qavatning baryer funksiyasini tiklashga qaratilgan.

Bugungi kunda stomatitning etiologik omillari qatoriga noto‘g‘ri gigiyena bilan birga surunkali stress, avitaminoz va ekologik noqulayliklar ham kiritilmoqda. Shu bois, stomatitni o‘z vaqtida va to‘g‘ri tashxislash, uning turiga qarab spesifik muolajalarni qo‘llash asoratlarning oldini olishda va bemorning hayot sifatini tezkorlik bilan tiklashda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Mazkur maqolada stomatitning zamonaviy davolash protokollari va kasallikni tubdan bartaraf etishga qaratilgan profilaktik chora-tadbirlar majmusi tahliliy ko‘rib chiqiladi.

Asosiy qism

Stomatitni davolash jarayoni kompleks yondashuvni talab etadi va u bir necha bosqichdan iborat bo‘ladi. Birinchi navbatda, og‘iz bo‘shlig‘idagi noqulaylik va og‘riqni kamaytirish uchun maxsus og‘riqsizlantiruvchi vositalardan foydalaniladi. Shundan so‘ng, yallig‘lanishni keltirib chiqargan omillarga qarshi kurashish maqsadida antiseptik eritmalar bilan og‘izni chayish yoki mahalliy applikasiyalar o‘tkaziladi. Agar kasallik virusli tabiatga ega bo‘lsa, virusga qarshi surtmalar, bakterial xususiyatda bo‘lsa, mikroblarga qarshi preparatlar qo‘llaniladi. Davolashning keyingi bosqichida shikastlangan to‘qimalarning tiklanishini tezlashtiruvchi, ya‘ni epitelizatsiya jarayonini kuchaytiruvchi dori vositalari va vitaminli moylar tayinlanadi.

Profilaktika choralari esa stomatitni butunlay yengishning eng samarali yo‘li hisoblanadi. Bunda eng birinchi talab-shaxsiy og‘iz gigiyenasiga qat‘iy rioya qilishdir. Tishlarni kuniga kamida ikki marta tozalash, har ovqatlanishdan so‘ng og‘izni chayish va tish cho‘tkasini har uch oyda almashtirib turish zarur. Shuningdek, og‘iz shilliq qavatini mexanik jarohatlardan asrash, ya‘ni haddan tashqari qattiq, o‘tkir qirrali ovqatlardan va juda issiq ichimliklardan saqlanish lozim. Bolalarda stomatitning oldini olish uchun ularning qo‘llari va o‘yinchoqlari tozaligiga alohida e‘tibor qaratish, qo‘lni og‘izga solish odatidan voz kechish muhim ahamiyatga ega.

Bundan tashqari, umumiy profilaktika doirasida organizmning himoya qobiliyatini oshirish talab etiladi. Ratsionda vitaminlarga boy, ayniqsa B guruh va S vitaminiga to‘yingan mahsulotlar miqdorini ko‘paytirish, shakarli va achchiq mahsulotlarni cheklash tavsiya etiladi. Surunkali kasalliklarni, ayniqsa oshqozon-ichak tizimi muammolarini o‘z vaqtida davolash ham stomatit qaytalanishining oldini oluvchi asosiy omillardan biridir. Muntazam ravishda stomatolog ko‘rigidan o‘tib turish va tishlardagi karioz bo‘shliqlarni o‘z vaqtida bartaraf etish og‘iz bo‘shlig‘ida infeksiya o‘choqlari to‘planishiga yo‘l qo‘ymaydi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, stomatit-bu to‘g‘ri yondashuv bilan qisqa muddatda davolanadigan, biroq e‘tiborsizlik qilinsa, surunkali shaklga o‘tishi mumkin bo‘lgan kasallikdir. Olib borilgan tahlillar shuni ko‘rsatadiki, mahalliy muolajalar bilan bir qatorda umumiy sog‘lomlashtirish choralari qo‘llanilganda natija yanada barqaror bo‘ladi. Stomatitdan butunlay qutulishning siri nafaqat dori vositalarida, balki kundalik gigiyena madaniyatini yuksaltirish va sog‘lom turmush tarziga rioya qilishda yashiringan.

Profilaktika nafaqat og‘riqli muolajalardan saqlaydi, balki og‘iz bo‘shlig‘ining doimiy ravishda sog‘lom va toza bo‘lishini ta‘minlaydi. Shifokor tavsiyalariga amal qilish va o‘z-o‘zini davolash bilan shug‘ullanmaslik kasallikning asoratsiz kechishiga zamin yaratadi. Yakuniy xulosa sifatida shuni ta‘kidlash joizki, og‘iz bo‘shlig‘iga bo‘lgan e‘tibor butun tana salomatligiga bo‘lgan e‘tibor bilan barobardir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Borisova E.N. "Zabolevaniya slizistoy obolochki polosti rta." – M.: 2021.
2. Bekmetov M.V. "Bolalar terapevtik stomatologiyasi." – Toshkent: 2020.
3. Laskaris G. "Color Atlas of Oral Diseases." 4th Edition. – Thieme, 2022.
4. O‘zbekiston Respublikasi SSV klinik protokollari: "Og‘iz shilliq qavati kasalliklari davosi."
5. "Journal of Oral Pathology & Medicine" – Stomatitis updates 2025.
6. Milliy qonunchilik ma’lumotlari portali – www.lex.uz

